

Den Haag, 16 juni 2016

Position Paper vFAS n.a.v. kabinetsreactie commissie Wolfsen

Oriëntatiefase en oriëntatiegesprek

Commissie Wolfsen heeft – terecht – geconstateerd dat er sprake is van complexere zaken in het familierecht, meer in het bijzonder in het echtscheidingsrecht, alsook dat er sprake is van complexere wet- en regelgeving.

De oriëntatiefase leent zich mede door deze verhoogde complexiteit niet voor het geven van een opmaat-advies door het juridisch loket, een eerste lijnsvoorziening. Deze ingewikkelde materie laat het geven van reële inschattingen ter zake van de behoefte, de draagkracht, de te betalen kinder- en partneralimentatie en uitkomsten in vermogensrechtelijke afwikkeling alsmede in pensioenproblematiek en de fiscale gevolgen van een echtscheiding, in een oriëntatiegesprek bij een eerste lijnsvoorziening niet toe.

In geval van een echtscheiding is het dus in alle gevallen van essentieel belang dat de rechtzoekende snel terecht komt bij de specialistische familierechtadvocaat, die informatie kan verstrekken over de diverse te regelen onderwerpen en de rechtzoekende adequaat kan adviseren, terwijl deze specialist tevens alternatieve geschillenbeslechting als mediation of een andersoortig overleg met de rechtzoekende bespreekt. Dit alles om te zorgen voor een juiste informatie en advies, voor de-escalatie van de zaak, het in een vroegtijdig stadium zoeken van het overleg met de andere echtgenoot, zodat de kans vergroot wordt dat de echtgenoten gezamenlijk tot een duurzame oplossing komen dan wel samen de geschilpunten effectief en zonder onnodige strijd kunnen voorleggen aan de rechter.

In het geval een oriëntatiegesprek verplicht wordt gesteld, dient een dergelijk gesprek gevoerd te worden met een specialistische familierechtadvocaat, die voldoet aan specifieke kwaliteitseisen, gelijk aan die van de vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators. Hierbij dient aldus aansluiting gezocht te worden bij de eisen die vFAS als specialisatievereniging stelt én de eisen die de Orde van Advocaten aan specialisatieverenigingen stelt, ten einde een keurmerk te verkrijgen.

Alternatieve geschillenbeslechting

De verhoogde complexiteit van zaken en de wet- en regelgeving maakt tevens dat vFAS serieuze bezwaren heeft tegen een tool als Rechtswijzer 2.0. Het gebruiken van deze tool levert het gevaar op dat ondeugdelijke informatie ontvangen wordt over financiële en fiscale gevolgen van de echtscheiding. Dit klemmt temeer omdat bij deze tool pas aan het einde van het proces een advocaat een rol gaat spelen. Dit alles brengt het reële risico met zich dat er geen informed consent bestaat, de vergewisplicht wordt geschonden en er geen gelijkwaardigheid bestaat van de partijen. Daarenboven heeft de vFAS zorgen over wat de positie van het kind is en hoe de stem van het kind doorklinkt, als gebruikt gemaakt wordt van deze tool.

Trajecttoevoeging

De vFAS ziet (te) grote bezwaren in het hanteren van een trajecttoevoeging in echtscheidingszaken. Als argument hiervoor wordt aangedragen dat het partijen zou stimuleren om een echtscheiding over de volle breedte ineens af te wikkelen, zodat er geen vervolgproudures gevolgd hoeven worden. Er wordt aan voorbij gegaan dat in het kader van een echtscheiding in beginsel reeds alle te regelen zaken voor de rechter in eerste aanleg (in een procedure) worden gebracht.

Zaken rondom kinderen (gezag, verdeling zorg- en opvoedingstaken en kinderalimentatie) dienen immers verplicht door de ouders geregeld te worden, terwijl een alimentatiegerechtigde er groot belang bij heeft om direct om vaststelling van een bijdrage te vragen ten laste van de andere partij. Daarnaast wordt direct bij echtscheiding de volledige vermogensrechtelijke afwikkeling verzocht. Deze proceseconomische aanpak (alles ineens in een procedure voor de rechter brengen) is inmiddels een groot goed binnen het scheidingsrecht. Slechts in een uitzonderlijk geval zal er een afzonderlijke procedure ter zake van de vermogensrechtelijke afwikkeling gestart worden. Iets anders is dat ex-partners gehouden zijn om bij een wijziging van omstandigheden, denk aan ontslag, ander werk, verhuizen, nieuwe relatie en (stief)kinderen krijgen, genoodzaakt zijn om bijvoorbeeld de kwestie van partner- of kinderalimentatie wederom aan de rechter voor te leggen als partijen er niet in onderling overleg met elkaar uit zijn gekomen. Dit nieuwe verzoek betekent echter geenszins dat in de echtscheidingsprocedure de te regelen zaken niet of niet afdoende geregeld zouden zijn. Het betreft hier een nieuwe, op de eigen merites te beoordelen zaak, die zonder meer een nieuwe toevoeging rechtvaardigt met bijbehorende beloning, aangezien er op basis van nieuwe gegevens een nieuwe beoordeling moet plaatsvinden. Voor een appèl geldt hetzelfde. De door de advocaat in appèl te verrichten werkzaamheden dienen op behoorlijke wijze beloond te worden. Dit is onder een trajecttoevoeging absoluut niet mogelijk. In een echtscheidingsprocedure wordt nu al niet afzonderlijk beloond voor het voeren van o.a. een voorlopige voorzieningenprocedure, de wijziging daarvan, het indienen van een verzoek tot het leggen van (maritaal) beslag. Het invoeren van een trajecttoevoeging zorgt er dus niet voor dat de werkzaamheden bij steeds complexer wordende echtscheidingszaken behoorlijk beloond worden. Het zal eerder neerkomen op een bezuinigingsmaatregel, die tot een verlaging van de beloning van de te verrichten werkzaamheden leidt, waardoor een deskundige advocaat niet langer voor de rechtsbijstandszoekende bereikbaar is. De gespecialiseerde advocaat kan zich een dergelijke zaak eenvoudigweg niet meer veroorloven, aangezien dat betekent om ver beneden de kostprijs te werken.

Het argument dat de cliënt in geval van een trajecttoevoeging minder kosten heeft (geen nieuwe eigen bijdrage betalen), ziet de vFAS als een nieuwe perverse prikkel om ongehinderd opnieuw te procederen. Een te betalen redelijke eigen bijdrage is nl een aanvaardbare prikkel om de cliënt een gedegen afweging te laten maken of hij al dan niet een appèl zal instellen. Het wegnemen respectievelijk verminderen van de eigen bijdrage als prikkel zou nu juist cliënten kunnen stimuleren te gaan procederen en daarmee de werkdruk van de rechterlijke macht kunnen verhogen! Naar de mening van de vFAS dient ingezet te worden op behandeling van echtscheidingszaken, en familierechtzaken in het algemeen, door hoogwaardig specialistische familierechtadvocaten en scheidingsmediators, terwijl juist het zoeken van het overleg en het treffen van een regeling dient te worden beloond in plaats van het ongehinderd voort procederen.

Kwaliteit

De vFAS onderschrijft dat de kwaliteit van de rechtsbijstandsverlening dient te worden verhoogd en bevorderd. De vFAS acht het van belang om – in geval van familierechtaangelegenheden – aansluiting te zoeken bij de eisen die de vFAS als specialisatievereniging stelt. Op deze wijze is immers de juridische kwaliteit, het hebben van mediationvaardigheden, waardoor men de-escalatievaardigheden beheerst en het hebben van de juiste attitude (stimuleren van het gesprek in plaats van een procedure) gewaarborgd. Immers, er dient na de beroepsopleiding van de NOvA van drie jaren een verplichte drie-jarige specialisatieopleiding met examens gevolgd en met succes afgenomen te worden. Ook wordt het bijhouden van kennis op dit rechtsgebied jaarlijks wordt getoetst.

De vFAS ziet het toetsen van de inhoudelijke kwaliteit van de rechtsbijstand als taak van de Orde van Advocaten aangezien de vertrouwensrelatie tussen cliënt – advocaat een belemmering is om een ander dan de Orde, of door de Orde aangewezen specialisatievereniging met keurmerk, dossiers te laten inzien.

Deze vertrouwensrelatie en geheimhoudingsverplichting betekent daarmee tevens een belemmering voor het instellen van de wijze van een peer review, zoals thans wordt geopperd wordt in de brief van de Minister d.d. 31 mei 2016.

De vFAS doet echter inmiddels reeds jarenlang aan onder de leiding van een supervisor regionaal ingestelde intervisie, waardoor de vFAS-leden al sinds jaar en dag als elkaars klankbord functioneren en elkaar feedback geven als het gaat om dilemma's en complexe materie.

Graag lichten we in de persoon van mevrouw mr Augusta van Haga deze bijdrage namens het bestuur van de vFAS nader toe tijdens het ronde tafelgesprek van woensdag 22 juni a.s.

Namens het bestuur,
i/o

D.J.I. Kroezen
Voorzitter

en

A.H. van Haga
Bestuurslid